

Нашы лаўрэаты

Уладзіміру Гаўрыловічу – 50!

Лаўрэат абласной літаратурнай прэміі імя народнага пісьменніка Беларусі Івана Шамякіна.

Даруй мне, каханне...

Урывак з рамантычнай аповесці «Анёлак мой, Анёлак...»

...Добра, што ён захапіў у дарогу некалькі сваіх кніг. Хвалюючыся, нібы ніколі ў жыцці не стаяў за кафедрай у студэнцкай аўдыторыі, ён пасля сваёй кароткай прамовы-падзякі аднавяскоўцам, за тое, што памятаюць яго ўручыў іх сваім настаўніцам і бібліятэкару. Яму зноў

апладзіравалі, але ўжо стоячы, і гэта надзвычай кранула Аляксея.

Яшчэ раз падзякаваўшы аднавяскоўцам за ўвагу да яго, Аляксея нетаропка пачаў спускацца ў залу. І чамусьці яшчэ больш расхвалываўся. І раптам стала ціха. Штосьці падказвала яму, што ў гэтую хвіліну ў зале нешта адбываецца. Цішыня стаяла напружлівая, нібы людзі чакалі чагосьці незвычайнага, і яе нішто не парушала. Савіч не мог зразумець, што здарылася. І толькі вярнуўшыся на сваё месца ў другім радзе, дзе сядзелі ўсе яго былыя аднакласнікі, і, зірнуўшы на сцэну, пахаладзеў. На тым месцы, дзе толькі што быў ён, стаяла рудавалосая прыгожая жанчына ў светла-бэжавым дзелавым гарнітуры. Яна!.. Ён пазнаў бы яе з тысяч...

— Галка, адкуль ты ўзялася? Малайчына, што прыехала! — ускрыкнула з месца іх былая аднакласніца Волька Сялец, яе сяброўка, бухгалтарка адной з камерцыйных гомельскіх фірм. Здзіўленыя аднакласнікі пачалі апладзіраваць, чакаючы, што скажа Галка.

— Дзякуй вам усім... — ціха пачала яна. — Дзякуй, што ёсць на зямлі такое месца, дзе, нягледзячы ні на што, адчуваеш сябе часткай чагосьці вялікага. Дзякуй усім аднавяскоўцам, за тое, што берагуць памяць аб мінулым. Мой маленькі сын, яму толькі шэсць гадоў, усю раніцу мяне распытваў: адкуль у нашай вёсцы такая назва. Я — педагог, да гэтай прафесіі заўсёды адносила ўсіх дасведчаных людзей, але ўпершыню не ведала, што яму адказаць... І нічога дзіўнага, што ў гэты ж вечар я ўжо ведаю, што распавесці свайму мядзведзіку, я так ласкава называю свайго Алежыка, пра маю родную вёску. Мне, якая нарадзілася тут, сорамна не ведаць яе гісторыі. Прабачце мяне

за гэта. Прабачыце, дарагія настаўнікі, што не заўсёды і паштоўку да свята дашлю, а вы ж так чакаеце вестачак ад сваіх выпускнікоў. Я сама, выпусціўшы ў дарослае жыццё дзясяткі вучняў, чакаю ад іх гэтых вестачак...

З вачэй Галіны пацяклі слёзы, яна на хвіліну прыпынілася, але потым авалодала сабой, працягвала.

— Толькі... я на гэтай сцэне ўсё-такі не таму. Дваццаць пяць гадоў чакала, каб зрабіць гэта. Мне трэба прылюдна павініцца перад адным чалавекам, якога я ў маладосці зняславіла на ўсё жыццё. Сёння я павінна зрабіць тое, што даўно павінна была зрабіць... Тады я была зусім неразумнай дзяўчынкай і не да канца разумела, што нарабіла. Я спалохалася і нагаварыла на аднаго добрага хлопца таго, чаго не было, абвінаваціла яго ў тым, у чым ён не вінаваты. Хто ён, вы добра ведаеце. Гэта...

— Галіна, не трэба!.. — вырвалася з вуснаў Аляксея, іх погляды сустрэліся. Ён глядзеў на яе, а Галіна адвясла свой.

— Не, — праз імгненне рашуча сказала яна і паглядзела яму ў вочы, — я павінна сказаць, хачу жыць з чыстым сумленнем. Гэты хлопец ні ў чым не быў вінаваты. І няхай ён сёння, праз столькі гадоў даруе мне за тую маю памылку. Я яго кахала, і я так вінаватая перад ім... за гэта мяне пакараў Гасподзь. І ён жа падтрымаў мяне, калі я страціла родных, ён вярнуў мяне да жыцця, падараваўшы шчасце ў дзецях. Прабач, дарагі мой чалавек, Аляксеі, прабачце ўсе добрыя людзі... А маладых прашу: не рабіце каханым балюча...

Зала маўчала. Галіна сышла са сцэны і, сціснуўшы вусны, не звяртаючы ні на кога ўвагі, амаль падбегам накіравалася да дзвярэй — маўклівыя аднавяскоўцы, якім не хапіла месца і якія стаялі ў праходзе, расступаліся перад ёй.

На шырокім ганку клуба яна глытнула свежага паветра, твар астудзілі апошнія кроплі ліпеньскага дажджу — задуха паменшылася, спадала. Хутка сцімнела, хмары зацягнулі неба.

Галіна стаяла на двары, і ёй здавалася, што сэрца вырываецца з грудзей. Затым, крыху супакоіўшыся, не звяртаючы ўвагу на лужыну ля ўваходу, яна напраткі пайшла да крамы, дзе яе чакала таксі, якое яна наняла, каб прыехаць сюды. Але раптам нешта магутнае і жорсткае спыніла яе, схавала за руку, сціснула.

— І ты хочаш так проста сысці? Чаго тады варта тваё прабачэнне?

Аляксеі моцным рыўком выбавіў яе з лужыны і нібы незнарком прыгарнуў да сабе. Ад цёплага мужчынскага дыхання ў яе закружылася галава.

— Алёша, не спыняй мяне, — прашаптала Галіна. — Я павінна...

— І ты хочаш проста так сысці? — паўтарыў ён. — Не, мы павінны пагаварыць аб тым, што некалі між намі адбылося і чаму? Вядома, у цябе, мусіць, добрая сям'я, дзеці... — ужо з крыўдай у голасе сказаў ён.

— Алёша, я разлічылася за сваю здраду спаўна... Так, у мяне ёсць сям'я: я і два сыны, гэта святое. У мяне няма мужа, і дзеці мае прыёмныя. Я не змагла нарадзіць, бо сама вінаватая. Узыла грэх на душу — не дала з'явіцца на свет майму і твайму дзіцяці... І я ведаю, што Бог за гэта пакараў мяне. А яшчэ — за цябе. І аднойчы, калі мне было вельмі цяжка, я паклялася, што калі-небудзь закрыву на ўвесь свет, што ты ні ў чым не вінаваты, а я — дрэнны... Я не ведала, калі і дзе гэта зраблю, але я гэта зрабіла цяпер, крыху нечакана нават для сябе, як толькі ўбачыла цябе, такога недасягальнага і, як думаю, такога ж шчырага, як у момант нашага расстання. Прабач. Я не хачу больш насіць гэты цяжар на душы, хачу жыць далей, выхоўваць, расціць маіх хлопчыкаў, зрабіць усё, каб яны былі шчаслівыя.

— А як жыць мне? — скрушна спытаў ён. У гэты момант у яго галаве пранеслася ўсё, што адбылося паміж імі досвіткам, пасля выпускнога...

Стомленыя шчасцем, яны не здагадаліся, якія чорныя хмары згусцелі над гэтым месцам, над імі. Праз святло фар матацыклаў, якія іх асляпілі, Аляксеі убачыў спалоханы погляд яго Анёла, і нечакана заўважыў на беласнежнай суценцы чырвань — доказ таго, што яна страціла дзявоцкасць. Хлопец нават не зразумеў, што адбылося далей.

Галка раптам адхінулася ад яго, ускочыла на ногі і істэрычна закрычала:

— Гэта ўсё ён! Не чапайце мяне больш! Гэта ўсё ён... Ён мяне згвалтаваў... Абараніце!.. Завязіце мяне дадому...

Неразлучная тройка — Касы, Сарока і Паліпчук — з касцетамі ў руках пайшлі на яго. Аляксеі устаў, і ў тую ж хвіліну моцны ўдар у галаву зваліў яго на мокрую траву. Трацячы прытомнасць, нібы за туманам, ён бачыў, як плача Галка, як пхнуў яе ў плячо, нядробра абазваўшы і груба пасадзіўшы здаду сябе на матацыкл, Паліпчук.

Замест світанння наступіла ноч. Калі Аляксеі ачнуўся, стаяла раніца. Хістаючыся, акрываўлены, мінаючы выпадковых людзей, ён ледзь давадокся дадому. Маці знайшла яго ў лазні, дзе ён зноў знепрытомнеў, спрабуючы змыць кроў.

А раніцой уся вёска абмяркоўвала адно: што здзейсніў Аляксеі з Галінай. Мама плакала, чакаючы горшага. Але потым высветлілася, што ніхто ў міліцыю не заяўляў, а Галіна, якую пабіла п'яная маці, сышла з вёскі. Следам за ёй, у іншы бок, праз два дні з'ехаў і Аляксеі. Як аказалася, на доўгія дваццаць пяць гадоў...

— А як жыць мне? — Аляксей глядзеў на яе з такім непадробным хваляваннем, як глядзіць закаханы на любімую, што Галіна абвяла ў яго руках. — Ты ачысціла сваю душу... А як мне сваю ачысціць? Усё жыццё я хацеў адшукаць цябе і баяўся гэтай сустрэчы. Не, я не вінавачу цябе. Што здарылася — тое здарылася. Мы былі дзецьмі. Так, мы былі яшчэ дзецьмі. Не больш...

— Тое, што я прымусіла цябе зрабіць, не дзіцячая забава, — заплакала яна. — Я тады ратавала сябе і цябе, разлічваючы, што тыя вылюдкі не крануць мяне пасля цябе, пагрэбуюць, і не думала, што з табой усё так абернецца.

— Чаму ж ты збегла ад мяне, Анёл?

— Мне было сорамна. І я вырашыла забыць цябе.

— Атрымалася?

— Так, Алёша. Атрымалася. Я нават, здаецца, потым зноў пакахала. Але неўзабаве ён здрадзіў мне. А пакахаць яшчэ раз я не змогу. Для мяне больш не можа быць мужчын. Я жыву для дзяцей...

— Але я кахаў цябе ўсё жыццё.

— Не, Алёшка, ты кахаў тую памяць, якая ў цябе засталася ад дзяўчынкі-анёла. Твой анёл паляцеў, ён пакінуў гэты свет. А жанчына, якая перад табой — з іншага свету. Яна перажыла многае. Апяклася на сваіх памылках. Магчыма, і яна калі-небудзь яшчэ пакахае... — А чаму табе не пакахаць зноў... мяне?

— Таму што ты не зменіш сваё жыццё дзеля майго і чужых табе дзяцей. У нас розныя дарогі. Навошта ж тады ўсё?

— Ты мяне дрэнна ведаеш.

— Не, Алёша. Зразумей: анёлы не вяртаюцца. Прабач. І прабачэння папрасі за мяне ў нашых аднакласнікаў, і настаўнікаў. Я тэрмінова еду дадому. Пазваніў на мабільнік старэйшы: у майго малодшага сыночка па абедзе раптам паднялася тэмпература, я павінна ехаць, і нішто на свеце не можа спыніць: ён кліча маму. Разумееш, кліча мяне, — спакойна адказала яна.

— Пачакай хоць хвіліначку, — сказаў ён. — Няўжо анёлы, якія адлятаюць, калі іх папрасіць, не могуць выканаць адно жаданне?

Галіна зразумела, што меў на ўвазе Аляксей. Яна пацалавала яго ў скронь і прашаптала на вуха:

— Будзь шчаслівы, Алёша!

— І ты... — толькі і змог прамовіць ёй услед Савіч.

Ён не хацеў мірыцца з тым, што цяпер павінна было адбыцца. Але гэта адбылося: Галіна, не азіраючыся, села ў таксі. Яшчэ праз хвіліну аўтамабіль знік, яго нібы праглынула ноч.

Пасля дажджу стала холадна. Узбуджаны і збянтэжаны, Аляксей доўга стаяў на месцы. Яму здалася, што з аўтамабілем, пакінуўшы

яго сам-насам, знікла, растала яго юнацкая мара. Раней ён нават і ўявіць не мог, што развітацца з ёй будзе не так ужо і цяжка, і так цяжка адначасова. Мусіць, адхварэла душа за гэтулькі гадоў? А, можа, яна толькі пачынае хварэць. Зноўку?